

ЭКОЛОГИК ТАДБИРКОРЛИҚДА ХОДИМЛАРНИНГ МЕҲНАТ САМАРАДОРЛИГИ МАСАЛАЛАРИ

Мирзаева Феруза Рустамбек кизи

Наманган муҳандислик-технология институти ассистент

Annotatsiya: Maqolada ekologik tadbirkorlikda ходимларнинг меҳнат самарадорлиги масалалари, олимларнинг бу борадаги илмий ёндашувлари, баҳолаш кўрсаткичлари ёритилган.

Kalit soʻzlar: muhit, biznes, tadbirkorlik, investision, tadbirkorlik faoliyati, xorijiy investisiya, investision tizim.

Аннотация: *В статье освещены вопросы эффективности труда работников экологического предпринимательства, научные подходы ученых в этом отношении, показатели оценки.*

Ключевые слова: *среда, бизнес, предпринимательство, инвестиции, предпринимательская деятельность, иностранные инвестиции, инвестиционная система.*

Abstract: *The article covers the issues of labor efficiency of workers in environmental entrepreneurship, scientific approaches of scientists in this regard, and evaluation indicators., and evaluation indicators.*

Keywords: *environment, business, entrepreneurship, investment, entrepreneurial activity, foreign investment, investment system*

Республикамиз иқтисодиётини барқарор ва самарали ривожлантириш борасида амалга ошириб келинаётган ислохотлар қисқа вақт ичида иқтисодиётда чуқур таркибий ўзгаришларни амалга ошириш, ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишни ривожлантириш, аҳоли даромадларининг ўсишини таъминлаш, экологик тадбиркорлик соҳасини барқарор ривожлантириш, банк-молия тизими фаолиятини мустақамлаш, илмий лойиҳаларни ишлаб чиқишда аҳамиятли ютуқлар қўлга киритилди.

Мамлакатимиз Президентининг «Иқтисодиётни ривожлантириш ва камбағалликни қисқартиришга оид давлат сиёсатини тубдан янгилаш чоратadbирлари тўғрисида» 2020 йил 26 мартдаги ПФ-5975-сон Фармони ҳамда «Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги ҳамда унинг тизим ташкилотлари фаолиятини ташкил этиш тўғрисида» ҳамда мамлакатимизда қабул қилинган 2022 – 2026 йилларга мўлжалланган янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси миллий иқтисодиётни жадал ривожлантириш ва юқори ўсиш суръатларини таъминлаш. Шу сабабли бошқарув фаолиятини ривожлантириш бугунги кунда долзарб масалаларидан бири бўлиб ҳисобланмоқда.

Ўзбекистон Республикасидаги иқтисодий тармоқларида бошқарув тизимини ислоҳ қилиш бошқарув ходимларидан тубдан янги сифатларни, энг аввало, янги билим, кўникма ва малакаларни талаб қилмоқда. Бошқарув ходимининг алоҳида ўрни ва аҳамияти товар ва хизматлар ишлаб чиқарувчилар ўртасидаги рақобатга боғлиқдир.

Бундан ташқари экологик тадбиркорларнинг самарадорлигини ошириш учун меҳнат фаолиятини баҳолашнинг роли доимо ортиб бормоқда, буни кўйидаги сабабларга кўришимиз мумкин: интеллектуал меҳнат тури сифатида бошқарув фаолияти ишчилар, операторлар ва бошқа тоифадаги техник ходимларнинг жисмоний меҳнатига нисбатан ўлчашнинг қийинлиги. Бундай ҳолда, менежернинг бошқарув иши билан бевосита боғлиқ бўлган ишлаб чиқариш стандартлари деярли йўқ; шахсий менежернинг ишлаши ва умумий якуний натижалар ўртасидаги муносабатлар чуқурлаштирилган меҳнат тақсимооти шароитида тобора қийинлашиб бориши. Менежерлар фаолиятини баҳолаш жараёнида замонавий усуллардан фойдаланишни талаб қилади; функцияларнинг кўплиги ва хилма-хиллиги, жумладан, касбий фарқланиш туфайли бошқарув ишининг мураккаблиги ва аҳамияти ортиб бориши барча тоифадаги менежерлар ишини баҳолашнинг ролини оширишни назарда тутмоқда.

Шунингдек, экологик тадбиркорликда менежер томонидан унинг қўл остидагилар фаолияти устидан доимий назоратни амалга ошириш ижобий самара келтиради. Баҳолаш бир неча инструментал тизимлар мажмуи бўлиб, объектни бошқаришнинг асосий функциялари билан мустаҳкам боғланган. Баҳолаш баҳолаш мезонлари ва баҳолаш шкаласининг мавжудлигини назарда туттади.

Ўзбекистон иқтисодиётини рақамлаштириш ва илғор инновацион технологияларни ривожлантириш шароитида бошқарувнинг мураккаб жараёнларини микродаражага олиб тушиш шаклланаётган бошқарув тизимини ташкил қилишдаги барча элементларни мос ҳолга келтиришни талаб қилади. Шунинг учун ташкилот фаолиятини баҳолашнинг янги усул ва шакллари, шу жумладан меҳнат муносабатлари ва кўрсаткичларини таҳлил қилишнинг янги усулларини ишлаб чиқишга эҳтиёж пайдо бўлмоқда.

Маълумки, тадбиркорлик фаолиятида бошқарув ходимлари меҳнати самарадорлиги турлари бўйича айтиш мумкин яъни менежер фаолияти самарадорлигини баҳолаш учун ишлаб чиқарилган маҳсулот, кўрсатилган хизматлар)нинг сифати, ҳажми ва олиниш муддатлари каби мезонларни тавсифловчи ишлаб чиқариш ва иқтисодий кўрсаткичлардан фойдаланилади. Менежерлар фаолиятини баҳолашнинг энг универсал мезони соф фойда кўрсаткичидир. Бироқ, шунингдек бошқа бир қатор кўрсаткичларни: асосий ва айланма маблағлардан фойдаланиш, инвестицияларнинг самарадорлиги, ходимлар айланмаси ва бошқаларни ҳисобга олиш зарур бўлмоқда.

Шу билан биргаликда корхоналар фаолияти самарадорлигининг асосий омилларидан бири бу бошқарув персонали меҳнатини самарадорлигига боғлиқдир. Тўпланган маълумотлар асосида статистик кузатиш, қиёслаш вавантиқий ёндашув каби усуллардан фойдаланилди.

Юқоридагилардан келиб чиқиб хулоса қиладиган бўлсак, ушбу бошқарув аппаратининг ходими ишининг натижаси бошқарув мақсадига энг кам харажат билан эришиш даражаси билан тавсифланади. Бошқарув меҳнати самарадорлигини баҳолашнинг асосий мақсади ходимларнинг иш сифатини оширишдан иборат, бу жараён узоқ муддатда иш ҳақини белгилаш учун ҳам, ўқитиш ва ривожлантириш мақсадларида ҳам катта аҳамиятга эгадир.

Маълумотлар ва уларни таҳлил қилиш натижаларга қуйидаги таклифларни тавсия этиб ўтамыз. Корхоналарда бошқарув фаолияти самарадорлигини ошириш учун қуйидаги йўналишларни белгилаб олиш лозим:

- иш вақтидан унумли фойдаланиш, иш ва дам олиш режимларини оптималлаштириши;

- корхона ички ва ташқи муҳитида самарали ахборот тизимини яратиш, корхонадаги самарали коммуникация тизимини ривожлантириши;

- жамоада қониқарли ижтимоий-руҳий муҳитни, дўстона муносабатни шакллантириши ва бошқа шу кабиларни амалга ошириши лозим деб ўйлаймиз.

Шундай экан, самарали бошқарув корхона фаолиятининг барча жиҳатларига таъсир кўрсатади. Шунинг учун ҳар бир корхона бошқарув самарадорлигини баҳолаб туриши ҳамда уни такомиллаштириш бўйича турли чора-тадбирларни ишлаб чиқиши зарур. Бу бутун корхонанинг самарадорлигини оширишга ёрдам беради.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сон “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони. Тошкент, “Ўзбекистон”, 2017 йил.

2. 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони, ПФ-60,-28.01.2022 йил.

3. Болтабаев М.Р., Қосимова М.С., Эргашходжаева Ш.Ж., Ғойибназаров Б.К., Самадов А.Н., Отажонов Ш.И. Кичик бизнес ва тадбиркорлик: Ўқув қўлланма. –Т.: Иқтисодиёт, 2012. – 274

4. OlimSabirovichKazakov,&IlhomMahamadjanovichKamoliddinov. (2021). SOME QUESTIONS OF INCREASE OF EFFICIENCY IN ACTIVITY ENTERPRISE SUBJECTS. Journal of Central Asian Social Studies, 2(01), 160-169. <https://doi.org/10.37547/jcass/volume02issue01-a24>

5. Muhammadjanovich K. I. EFFECTIVE DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP //Conference Zone. – 2022. – С. 129-133.
6. М. Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури. Основы менеджмента. М.: Дело, 1992.- С. 489. Ўзбекистонда кичик тадбиркорлик. Статистик тўплам. Тошкент, 2020 й. 190 б.
7. Наманган вилояти статистика бошқармаси маълумотлари.
8. www.agro.uzсайти маълумотлари.